

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/17/2023
Identifikačné číslo spisu:	5115233396
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5115233396.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. E., Ž., Q. XXXX/XX, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Košice, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466, proti žalovanej POHOTOVOSTĽ, s. r. o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o zaplatenie 3 210 eur s prisl., vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 40 C 115/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co 205/2018 z 30. januára 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/205/2018 z 30. januára 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp zn. 6Co/205/2018 z 30. januára 2019 zmenil rozsudok Okresného súdu Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 40 C 115/2016-93 zo 6. decembra 2016, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 210 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 3 210 eur od 27. októbra 2015 do zaplatenia tak, že žalobu zamietol; žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal preukázané uzavretie štyroch zmlúv o úvere medzi stranami sporu, a to zmluvu č. 6372374 z 30. apríla 2009, na základe ktorej bol poskytnutý úver v sume 1000 eur s dohodnutou odplátou v sume 872 eur. Ďalej zmluvu o úvere č. 603700286 z 22. októbra 2010, na základe ktorej bol poskytnutý úver v sume 1400 eur s dohodnutou odplátou v sume 1216 eur, zmluvu o úvere č. 603700547 z 30. novembra 2010, na základe ktorej bol poskytnutý úver v sume 350 eur s dohodnutou odplátou v sume 322 eur a zmluvu o úvere č. 603700747 z 12. augusta 2011, na základe ktorej bol poskytnutý úver v sume 350 eur s dohodnutou odplátou v sume 322 eur. Konštatoval, že jednotlivé zmluvy o úvere s poukazom na charakter zaväzujúcich sa subjektov, založili medzi stranami sporu spotrebiteľský právny vzťah, pričom každý jeden úver spĺňal zákonom definované predpoklady spotrebiteľského úveru. Z dôvodu absencie povinných náležitostí úverových zmlúv, a to

druhu spotrebiteľského úveru, ročnej percentuálnej miery nákladov, úrokovej sadzby a termínu konečnej splatnosti (§ 9 ods. 2 písm. a), f), i), j), § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách účinného v čase uzavretia zmluvy, (ďalej len „zákona č. 129/2010 Z. z.“), považoval všetky poskytnuté úvery za bezúročné a bez poplatkov, čoho následkom vzniklo bezdôvodné obohatenie na strane žalovanej v sume 3210 eur v súvislosti so sumami zaplatenými žalobkyňou prevyšujúcimi jednotlivé úverové istiny.

3. K vznesenej námietke premlčania žalovanou súd prvej inštancie uviedol, že vychádzal zo skutočnosti, že žalovaná mala vedomosť, že svoju činnosť vykonáva v rozpore so zákonom o spotrebiteľských úveroch so zámerom získania bezdôvodného obohatenia, preto bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že pre posúdenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je dôležitá skutočná (preukázaná), nielen predpokladaná vedomosť žalobkyne o vzniku bezdôvodného obohatenia, t. j. moment, kedy mala k dispozícii potrebné údaje, ktoré jej umožňovali podať žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom k uvedenému stanovil začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na 1. apríla 2015, a zároveň uzavrel, že žalobou podanou na súde 19. novembra 2015 bol nárok z bezdôvodného obohatenia uplatnený včas.

4. Právny vzťah posúdil v súlade s ustanoveniami § 39, § 41, § 52 § 53 ods. 6, § 54 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) ako vzťah spotrebiteľský. Uložil žalovanej zaplatiť žalobkyňi 3210 eur z titulu istiny (bezdôvodného obohatenia) spolu s 8,05 % úrokom z omeškania z tejto sumy od 27. októbra 2015 do zaplatenia. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

5. Odvolací súd za opodstatnenú považoval námietku týkajúcu sa nesprávneho právneho posúdenia vznesenej námietky premlčania. Citujúc ustanovenia § 100 ods. 1, § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka následne uviedol, že pri postupnom pokračujúcom získavaní majetkových hodnôt treba z hľadiska premlčania za samostatné nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia považovať nároky, ktoré vznikli zo samostatných oddeliteľných prípadov bezdôvodného obohatenia, aj keď ide o rovnaké subjekty a rovnaké skutkové podstaty zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie. V súvislosti so subjektívnou premlčacou dobou odvolací súd poukázal na znalosť práva ako východisko pre vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Vedomosť dlžníka o bezdôvodnom obohatení spočívajúcom v platbách na úroky a poplatky úveru vzniká v zásade v okamihu prvej platby dlžníka nad rámec poskytnutej istiny.

6. V danom prípade mala žalobkyňa pri každej zmluve o úvere vedomosť o výške poskytnutej úrovej istiny, teda z jej strany aj vedomosť o tom, že jej platby presiahli v úhrne výšku poskytnutej istiny úveru, a to zo zmluvy o úvere č. 6372374 preplatený splátkou 17. februára 2010, subjektívna premlčacia doba začala plynúť dňom 18. februára 2010. Zo zmluvy o úvere č. 603700547 preplatený splátkou 9. augusta 2011, subjektívna premlčacia doba začala plynúť dňom 10. augusta 2011, zo zmluvy o úvere č. 603700286 preplatený splátkou 20. októbra 2011, subjektívna premlčacia doba začala plynúť dňom 21. októbra 2011 a zo zmluvy o úvere č. 603700747 preplatený splátkou 26. októbra 2011, subjektívna premlčacia doba začala plynúť dňom 27. októbra 2011. Žalobkyňa nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatnila zo všetkých zmlúv žalobou z 15. novembra 2015, teda po viac ako štyroch rokoch po zaplatení „preplatennej splátky“ každého úveru, po márnom uplynutí subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia, preto rozsudok súdu prvej inštancie zmenil v súlade s § 388 CSP a žalobu zamietol. Ďalšie dokazovanie týkajúce sa skúmania, či v danej veci uplynula trojročná alebo desaťročná objektívna premlčacia doba odvolací súd považoval za irelevantné. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

7. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Namietala, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v súvislosti s nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, keď podľa jej názoru uplatnený nárok v danom prípade nie je premlčaný. V tejto súvislosti poukázala na rozdielnú rozhodovaciu činnosť odvolacieho súdu, napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/169/2017, z ktorého vyplýva rovnaký právny názor ako zaujal odvolací súd v napadnutom rozsudku, pričom v zmysle tohto názoru sa začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby v obdobných prípadoch viaže na moment, kedy dôjde k zaplateniu tej splátky, ktorou dôjde k úplnému splateniu istiny poskytnutého úveru a k prvému plneniu nad tento rámec poskytnutých prostriedkov. Naopak, v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/121/2009 najvyšší súd dospel k záveru, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Žalobkyňa vyjadrila presvedčenie, že je potrebné vychádzať z § 107 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého subjektívna premlčacia doba začína plynúť až vtedy, keď sa oprávnená osoba skutočne dozvie o tom, že k bezdôvodnému obohateniu došlo a kto sa bezdôvodne obohatil. Za podstatnú skutkovú okolnosť pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby v takýchto prípadoch považovala moment, kedy sa spotrebiteľ dozvie, že sa na zmluvu uplatňuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, t. j., že nemá alebo nemal plniť splátky vyplývajúce z uzatvorenej zmluvy. Dovolateľka považovala závery odvolacieho súdu za právne neudržateľné, nakoľko pripustením jeho výkladu by sa prakticky zmazal rozdiel medzi plynutím objektívnej a subjektívnej premlčacej doby. Zdôraznila, že ak by mala získať skutočnú (nielen predpokladanú) vedomosť o bezdôvodnom obohatení, musela by poznať skutočnosť, že veriteľ nemá na základe daných zmlúv nárok na akékoľvek plnenie nad rámec ním poskytnutých finančných prostriedkov (napr. v rámci posúdenia veci zo strany súdu). Ďalej argumentovala tým, že žalovaná riadne neodôvodnila vznesenú námietku premlčania a nepodložila ju relevantnými dôkazmi, pričom dôkazné bremeno v prípade tejto skutočnosti spočívalo práve na jej strane. Poukázala na to, že aplikácia princípu „neznalosť práva neospravedlňuje“ odvolacím súdom mala ustúpiť uplatneniu princípu ochrany spotrebiteľa, s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/9/2012. Navrhla zmeniť napadnuté rozhodnutie a rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť, eventuálne zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vrátiť vec mu na ďalšie konanie.

8. Žalovaná sa k doručenému dovolaniu písomne nevyjadrila.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 31. marca 2020 sp. zn. 4Cdo/116/2019 dovolanie odmietol. Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

10. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom č. k. I. ÚS 202/2023-53 z 8. júna 2023 uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/116/2019 z 31. marca 2020 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovoru“). V odôvodnení uviedol, že najvyšší súd pri posudzovaní okamihu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením zo spotrebiteľskej zmluvy odkázal na rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/167/2017, 5Cdo/121/2009 s konštatovaním, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, pričom pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby nie je relevantné to, kedy sa oprávnený dozvedel, ako jeho nárok vyplývajúci zo skutkových okolností možno právne kvalifikovať. Ústavný súd poukázal na to, že obdobné rozhodnutia najvyššieho súdu už boli na základe ústavných sťažností (spotrebiteľov) predmetom prieskumu. V nálezoč sp. zn. III. ÚS 43/2020 z 12. mája 2020, I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020, II. ÚS 502/2020 z 11. februára 2021 ústavný súd vyslovil, že rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/167/2017 (odkazujúce na rozhodnutie sp. zn. 1Cdo/67/2017 a následne zrušené nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 43/2020) a sp. zn. 5Cdo/121/2009, neposkytovali odpoveď na otázku, či

za takeho stavu je moment, keď reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny, rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia. V závere ústavný súd podotkol, že vplyvom judikatúry ústavného súdu, najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 5Cdo/29/2021 z 28. septembra 2021 (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 14/2022), ako sp. zn. 7Cdo/79/2021 z 31. januára 2022, sp. zn. 7Cdo/96/2020 z 28. februára 2022, zohľadňujúc spotrebiteľskú povahu sporu konštatoval, že pre určenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci reálny moment, keď spotrebiteľ získal skutočnú (nie predpokladanú) vedomosť, že nemá (nemal) plniť splátky dohodnuté v úverovej zmluve.

11. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v súlade s § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 314/2018 Z. z.“), v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale dôvodné.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

14. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

16. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

18. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť

tak o otázku hmotnoprávnú, ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže odvolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

19. V preskúmvanej veci pri posudzovaní prípustnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 421 ods. 1 CSP, v kontexte vymedzenej právnej otázky dovolateľkou, týkajúcej sa stanovenia začiatku plynutia subjektívnej premľacej doby v spotrebiteľskom vzťahu, ktoré plnenie bolo bezúročné a bez poplatkov, v súlade s náležitosťami vymedzenia v zmysle § 431 až § 435 CSP, odvolací súd dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, preto následne posudzoval jeho dôvodnosť.

20. Podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezodôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

21. Podľa § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premľčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premľčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

22. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia je právom majetkovým, a preto sa premľčuje podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia sa teda môže premľčať tak v subjektívnej dobe (§ 107 ods. 1), ako aj v objektívnej dobe (§ 107 ods. 2). Ak sa povinný subjekt premľčania dovoľá, nemožno oprávnenému právo na vydanie získaného bezdôvodného obohatenia priznať, ak márne uplynula aspoň jedna z uvedených lehôt. Pri postupnom pokračujúcom získavaní majetkových hodnôt, treba z hľadiska premľčania za samostatné nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia považovať nároky, ktoré vznikli zo samostatných oddeliteľných prípadov bezdôvodného obohatenia, aj keď ide o rovnaké subjekty a rovnaké skutkové podstaty zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie. Na uplatnenie každého takéhoto nároku začína plynúť premľčacia doba osobitne. Ak však nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia tvorí jeden celok, premľčacie doby začínajú plynúť až po skončení bezdôvodného obohacovania sa. O tom, že došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal, sa oprávnený dozvie vtedy, keď pozná skutkové okolnosti, z ktorých možno usudzovať na získanie bezdôvodného obohatenia na jeho úkor, a to aspoň v takej výške (objektívne vyčíslené v peniazoch), že právo na jeho vydanie možno dôvodne uplatniť na súde. Aj v tomto prípade rozhoduje skutočná, a nie predpokladaná znalosť okolností uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

23. Najvyšší súd v uznesení z 28. septembra 2021, sp. zn. 5Cdo/29/2021, ktoré bolo publikované v

Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2022, pod R 14/2022 judikoval, že pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktoré je bezúročné a bez poplatkov je podstatná skutočná vedomosť spotrebiteľa o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve.

24. Pri posudzovaní začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať zo skutočnej, nie z predpokladanej vedomosti oprávneného o tom, že na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia došlo a kto ho získal (m.m. R 37/1982). Touto vedomosťou sa v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemieni znalosť právnej kvalifikácie, ale skutkových okolností, z ktorých možno zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť. Nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o získaní tohto bezdôvodného obohatenia dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti prípadne aj skôr.

25. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že k okamihu nadobudnutia vedomosti o bezdôvodnom obohatení, dovolateľka na pojednávaní pred súdom prvej inštancie konanom 11. októbra 2016 (v spise na č. l. 71) uviedla, že o preplatení istiny sa dozvedela na jar v roku 2015, kedy si kontrolovala všetky zmluvy a ich úhrady z dôvodu, že žalovaná od nej stále požadovala plnenie. Následne požiadala o pomoc advokátsku kanceláriu a žalobu podala 15. novembra 2015. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie pri posudzovaní okamihu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby vychádzal odo dňa nasledujúceho, kedy došlo k zaplateniu tej splátky, ktorou došlo k úplnému splateniu istiny poskytnutého úveru a k prvému plneniu nad tento rámec poskytnutých prostriedkov. Dovolací súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v kasačnom rozhodnutí, v súlade s jeho judikatúrou (napr. sp. zn. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 43/2020, II. ÚS 502/2020), ako aj ustálenou súdnou praxou k nastolenej otázke, zohľadňujúc spotrebiteľskú povahu sporu dospel k záveru, že namietané nesprávne právne posúdenie určenia okamihu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia je dôvodné. Za rozhodujúci je potrebné považovať reálny (skutočný) moment, kedy spotrebiteľ získal skutočnú (nie predpokladanú) vedomosť, že nemá (nemal plniť) dohodnuté splátky v úverovej zmluve.

26. Na základe uvedeného dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

27. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

28. O nároku na náhradu trov pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.